
---

7 ශ්‍රේණිය

පාඩම : දෙතින් ප්‍රභේද හඳුනාගෙන ප්‍රස්තාරකරණයේ යෙදෙමු

(නිපු. අං. 2.6)

තාලය යනු , නර්තන විෂය තුළ දී ඉතාමත්ම වැදගත් වන කරුණකි. කිින යනුවෙන් හැඳින්වෙන්නේ ද එයයි. තැලීම යන අර්ථයෙන් තාලය යන වදන ගොඩ නැගී ඇත. අමරකෝෂය නම් ග්‍රන්ථයේ සඳහන් වන්නේ ' තාල කාල ක්‍රියා මානම් ' ලෙස ය. එහි තේරුම වන්නේ , යම් ක්‍රියාවකට ගතවන කාලය මැන බලන්නේ තාලය මගින්වන බවයි.

තාල තැබීමට යොදා ගනු ලබන වාද්‍ය භාණ්ඩය වන්නේ තාලම්පටයි. තාලම්පට පංචතූර්ය වර්ගීකරණයේ සහ නම් කොටසට අයත් වේ. අත් තල වැයීම (අත්පොඩි) මුල් වී තාලම්පට නිර්මාණය වූ බව සඳහන් වේ. අතීතයේ දී කෛතාලම් යන නමින් ද තාලම්පට හඳුන්වා තිබේ. කෛ යනු උව්ච්ච භාෂාවෙන් අතය. එබැවින් ඉහත සඳහන් කරන ලද කරුණෙන් ද පැහැදිලි වන්නේ අත්තල වැයීම මුල් වී තාලම්පට නිර්මාණය වී ඇති බවයි. තාලය සම්බන්ධයෙන් වැදගත්වන කරුණු බොහොමයකි .

මාත්‍රා

මාත්‍රයක් යනු , එක් නිමේෂයකි ; තත්පරයකි ; සැතයකි . මාත්‍රා වර්ග කීපයක් හඳුනාගත හැකිය .

ලඝු , ගුරු , ජලුත

- ලඝු මාත්‍රයක් යනු , නොඇදෙන අක්ෂරයකි.
  - නිද :- අ , ර , ග , ට
- ගුරු මාත්‍රයක් යනු , ඇදී කියවෙන අක්ෂරයකි.
  - නිද :- ආ , රා , ශා , ටා
- ජලුත මාත්‍රයක් , යනු ගුරු අක්ෂරයක් සමඟ හල් අකුරක් එක් වීමෙන් හෝ ලඝු අක්ෂරයක් සමඟ හල් අකුරු දෙකක් එක් වී සෑදෙන මාත්‍රා විශේෂයකි.
  - නිද :- ලාල් , හාල් , පාන් , ලක්ස් , ෆැක්ස්
- හලන්ත ගුරු මාත්‍රයක් යනු , හල් අක්ෂරයක් සමඟ යෙදෙන ලඝු අක්ෂරය හා එම හල් අක්ෂරය යන දෙකම එක් මාත්‍රයක් ලෙස සලකා සෑදෙන මාත්‍රා විශේෂයකි .
  - නිද :- උඩින් , බිමින් , පහන්

ආසානය

ආසානය යනු තාල තැබීමයි. නොහොත් තාලය පිහිටුවීමයි. යම් ගායනයක හෝ නර්තනයක හෝ වාදනයක දී තාලමිථොට වදින අවස්ථාව නොහොත් ස්ථානය ආසානය ලෙස හැඳින්විය හැකිය.

ලය

ලය යනු වේගයයි. එනම්, යමක් සිදු කිරීමට ගත කරනු ලබන කාලයේ රිද්මය ලය ලෙස හැඳින්විය හැකිය. ලයකින් ආකාරයක් වන බව දේශීය නර්තනය ආශ්‍රයෙන් හඳුනාගත හැකිය. ත්‍රිවිධ ලය ලෙස එය හැඳින්වේ.

➤ විලම්භ ලය = සමගුණ

➤ මධ්‍ය ලය = දෙගුණ

➤ දෘත ලය = සිව්ගුණ

- විලම්භ ලය යනු වේගය අඩුම අවස්ථාවයි.
- මධ්‍ය ලය යනු විලම්භ ලයේ දෙගුණයයි.
- දෘත ලය යනු මධ්‍ය ලයේ දෙගුණයයි. එසේනම් දෘත ලය යනු විලම්භ ලයේ සිව් ගුණයයි .

ත්‍රිවිධ ලය මනාව පවත්වා ගැනීම අත්‍යවශ්‍ය වූවකි. නර්තන ශිල්පියා තමාගේ ලය ගුණ කිරීමේ හැකියාව අවබෝධ කරගෙන නර්තනය හා වාදනය යන ක්‍රියා කළ යුතුය. එය ශිල්පීය හැකියාවේ එක් වැදගත් ගුණාංගයකි. නිරන්තරයෙන් ලය ගුණ කරමින් අභ්‍යාස වල නියැලීම අත්‍යවශ්‍යය.

ආවර්තයක් යනු තාල රූපයට අදාළ එක් මාත්‍රා කැටියකි.

තනි තිතක් නම් ,

/ (1 2) / (1 2) / (1 2) / (1 2) /
/ (1 2 3) / (1 2 3) / (1 2 3) / (1 2 3) /
/ (1 2 3 4) / (1 2 3 4) / (1 2 3 4) / (1 2 3 4) /

ඉහත රවුම් කර දක්වා ඇත්තේ එක් එක් තාල රූපයට අදාළ ආවර්තයන් ය. එවැනි ආවර්ත දෙකක්වත් සිටින සේ ප්‍රසාර කිරීම කළ යුතුය.

තාලම්පට වාදනය

පංචතුර්ය වර්ගීකරණයට අනුව තාලම්පට අයත් වන්නේ සන වාදය භාණ්ඩ කොටසට ය. යම් ගායනයක , වාදනය හෝ නර්තනයක තාල රූපය පෙන්වීමට තාලම්පට භාවිතා කරනු ලැබේ. තාලම්පටින් නිපදවිය හැකි ධ්වනි දෙකක් වේ. ඒ , තිත් හා තෙයි යන ධ්වනි දෙකයි. තිත් යන්න වාදනය වන්නේ තාලම්පට හි පියන් දෙක එකට තද වන ලෙස ගැසීමෙනි. එය ක්ෂණාන්ත ලෙස ද හඳුන්වනු ලැබේ. එසේ හඳුන්වන්නේ ඉතා ඉක්මනින් (ක්ෂණයකින්) එම ශබ්දය නැති වන හෙයිනි. තෙයි යන්න වාදනය කරනු ලබන්නේ තාලම්පටෙහි පියන් දෙක එකට ඇතිල්ලී ගොස් හඬ විහිදී යන ලෙසය. එය භීතාන්ත ලෙස හඳුන්වනු ලැබේ. එසේ හඳුන්වන්නේ , එම ශබ්දය එකවර නැතිවර් නොගොස් ක්‍රමයෙන් අඩු වී ගොස් (භීත වී ගොස්) නැති වන නිසාවෙනි. ප්‍රස්තාරකරණ දී , තිත් යන්න [^] ලෙසත් තෙයියන්න [/] ලෙසත් සලකුණු කරනු ලැබේ.

ප්‍රස්තාරකරණය

යම් ගායනයක් හෝ පද කොටසක් , ඊට අදාළ තාල රූපය තුළ විහිදී පවතින ආකාරය විධිමත්ව නිරූපණය කරනු ලබන්නේ ප්‍රස්තාර භාවිතයෙනි. එබැවින් ප්‍රස්තාරකරණය යනු සංකීර්ණ වූත් , වැදගත් වූත් ක්‍රියාවලියකි. සංගීත කලාව තුළ භාවිතා වන්නේ ස්වර ප්‍රස්තාරයන් ය. නමුත් නර්තන විෂය තුළ භාවිතා වන්නේ පද ප්‍රස්තාරයන් ය. එනම් එහි දී අදාළ ගායනය හෝ පද කොටස ප්‍රස්තාර කිරීම කරනු ලැබේ.

ප්‍රස්තාර කිරීමේ දී මාත්‍රා නිරූපණය කරන්නේ සංඛ්‍යා ලෙසය

ප්‍රස්තාරකරණයේ දී භාවිතා කරනු ලබන සංකේත

තිත් තෙයි සංඥා	^ /
නිශ්ශබ්දතාවය (අවග්‍රහ සංඥා)	+
මාත්‍රා ඇදී පවතින බව	---
මාත්‍රා කැටි වී ඇති බව	∪

පහත කරුණු පිළිබඳව ද අවධානය යොමු කර ප්‍රස්තාරකරණයේ යෙදිය යුතුය.

වැදගත්

- ✓ ප්‍රස්තාරකරණයේ දී පැන්සලක් භාවිතා කරන්න.
- ✓ තමන් හොඳ හැටි දන්නා යමක් වුවත් , එය පදයෙන් පදයට තාල තබමින් ප්‍රස්තාර කරන්න .
- ✓ පිරිසිදුව ,පැහැදිලිව ප්‍රස්තාරකරණයේ යෙදෙන්න.
- ✓ දෙවරක් පරීක්ෂා කර බලන්න.

ප්‍රස්තාරකරණයේ දී , ලඝු - ගුරු මාත්‍රා පිලිබඳවත් , තිත් - තෙයි යන තාල සංඥා පිළිබඳවත් , ලය ප්‍රභේද පිළිබඳවත් අවබෝධ කරගත යුතුය.මීට අමතරව ආචර්ත සහ ප්‍රස්තාරකරණයට අදාල සංකේත පිළිබඳව ද අවධානය යොමු කළ යුතුය.

දේශීය තිත් ප්‍රභේද (තාල රූප)

මාත්‍රා ප්‍රධාන කරගෙන තිත් රූප (තාල රූප) නිර්මාණය වේ. තිත් රූපයක් නිර්මාණය වීමට අවම වශයෙන් මාත්‍රා දෙකක්වත් (2) තිබිය යුතුය. ඊට වඩා මාත්‍රා එකතු වීමෙන් විවිධ තාල රූප නිර්මාණය වේ.

තනි තිතේ ප්‍රභේද

තනි තිත යනු සමාන මාත්‍රා කැටිවීම් වලින් සමන්විත වූ තිත් ප්‍රභේදයි (තාල රූපයි). තනි තිතේ තාල රූප තුනක් දැකගත හැකිය.

- සුළු තනි තිත :- මාත්‍රා 2 බැගින් කැටි වීමෙන් නිර්මාණය වේ.
- මැදුම් තනි තිත :- මාත්‍රා 3 බැගින් කැටි වීමෙන් නිර්මාණය වේ.
- මහ තනි තිත :- මාත්‍රා 4 බැගින් කැටි වීමෙන් නිර්මාණය වේ.

- සුළු තනි තිත , අඩ තිත වශයෙන් ද
- මැදුම් තනි තිත , මධ්‍ය තිත වශයෙන් ද
- මහ තනි තිත , තාල තිත වශයෙන් ද , හඳුන්වනු ලැබේ.

තනි තිතේ තාල රූප වලට තාල තැබීමේ දී , තාලම්පටින් වාදනය වන්නේ තෙයි [/] යන්න පමණි. එකම මාත්‍රා බෙදීමක් සහිත වීම එයට හේතුවයි.

දෙකින් ප්‍රභේද

මාත්‍රා සංඛ්‍යාව එකිනෙක වෙනස් වූ (තිත්) තාල කොටස් දෙකක් එක් වීමෙන් දෙකින් තාල රූප නිර්මාණය වේ. අදාල තාල ක්‍රියාකාරකම පුරාවටම මෙම තාල වර්ග දෙක රටාවකට භාවිතා වේ. මෙහි දී අඩු මාත්‍රා සහිත තාල කොටස මුලටත් , වැඩි මාත්‍රා සහිත තාල කොටස පසුවටත් භාවිතා වේ. එම වෙනස තාලමිපටින් පෙන්නවිය යුතුය. අඩු මාත්‍රා සහිත තාලය තිත් [^] ලෙසත් , වැඩි මාත්‍රා සහිත තාලය තෙයි [/] ලෙසත් වාදන කරනු ලැබේ. පහත ප්‍රස්තාරය මගින් එය පැහැදිලි වේ.

^		/			^		/		
1	2	1	2	3	1	2	1	2	3

එනම් තාලමිපටින් තිත් තෙයි ලෙස වාදනය කරනු ලැබේ. දෙකින් ප්‍රභේද තුනකි (3).

- > සුළු මැදුම් දෙතිත -> මාත්‍රා දෙකක් හා තුනක් කැටි වීමෙන් නිර්මාණය වේ.
  - > සුළු මහ දෙතිත -> මාත්‍රා දෙකක් සහ හතරක් කැටි වීමෙන් නිර්මාණය වේ.
  - > මැදුම් මහ දෙතිත -> මාත්‍රා තුනක් සහ හතරක් කැටි වීමෙන් නිර්මාණය වේ.
- සුළු මැදුම් දෙතිත , 2 + 3 තාල රූපය ලෙසත්
  - සුළු මහ දෙතිත 2 + 4 තාල රූපය ලෙසත්
  - මැදුම් මහ දෙතිත 3 + 4 තාල රූපය ලෙසත් දක්වනු ලැබේ.

සුළු මැදුම් දෙතිතට (2 + 3) අයත් බෙර පද ප්‍රස්තාර කිරීම

තාල සංඛ්‍යා	^		/			^		/		
තාල රූපය	1	2	1	2	3	1	2	1	2	3
උඩරට	දොං	-	ජිං	-	ත	ග	ත	දොං	-	ත
පහතරට	දිං	-	ග	දි	ග	නුං	-	දොං	-	ත
සබරගමු	ජිං	-	ජී	මී	ත	තත්	-	ත	ක	ට

සුළු මහ දෙතිතට (2 + 4) අයත් බෙර පද ප්‍රස්තාර කිරීම

තාල සංඥා	^	/	^	/
තාල රූපය	1 2	1 2 3 4	1 2	1 2 3 4
උඩරට	දොං - ☺	දොං - ජිං - ☺	ජිං - ☺	ග ජි ග ත
පහතරට	දොං - ☺	දොං - ග ත	ගත් - ☺	දිත් - ත කු
සබරගමු	ජිං - ☺	ජි මි කි ට	තත් - ☺	ත රි කි ට

මැදුම් මහ දෙතිතට (3 + 4) අයත් බෙර පද ප්‍රස්තාර කිරීම

තාල සංඥා	^	/	^	/
තාල රූපය	1 2 3	1 2 3 4	1 2 3	1 2 3 4
උඩරට	දෝං - - ☺	ජිං - ජිං - ☺	ත ක ට	දොං - ත ක
පහතරට	ගුං - ද ☺	ග ති ග ත	ගත් - ත	ගු දි ගු ද
සබරගමු	ජි මිත් - ☺	තත් - කි ට	ත ක ට	ජිං - ත ක

සැකසුම :

රවීඳු පලිභවධන

නර්තනය විෂය ආචාර්ය

හලා/වෙන්/ මැල්ලව කණිෂ්ඨ විද්‍යාලය

